

در این فصل نوع پژوهش، تعریف مفهومی و عملیاتی متغیرها، معرف‌های برگزیده، ابزار جمع‌آوری اطلاعات، نتایج پیش‌آزمون، روایی و پایایی ابزار سنجش، جامعه آماری، روش تعیین حجم نمونه، شیوه انتخاب اعضای نمونه، و روش‌های اصلی آماری برای تجزیه و تحلیل اطلاعات ذکر می‌گردد، تا به این وسیله میزان دقت یافته‌های تحقیق ارزیابی شود.

۳-۱: نوع پژوهش

انواع پژوهش در علوم اجتماعی با توجه به معیارهای متفاوت طبقه‌بندی می‌شوند. مهمترین این معیارها زمان (مطالعات مقطعی، طولی) میزان ژرفایی (مطالعات پهنانگر، ژرفانگر)، سطح تحلیل (کلان، میانه، خرد) و کاربرد پژوهش (بنیادی، توسعه‌ای و کاربردی) می‌باشند. با توجه به معیارهای فوق این پژوهش از نظر زمانی مقطعی است؛ زیرا ناظر به رضایت از زندگی دانشجویان در حال حاضر می‌باشد. با توجه به حجم نمونه از نوع مطالعات پهنانگر می‌باشد و قصد دارد با انتخاب نمونه آماری مناسب یافته‌های آن را با کران خطای پایین و اطمینان بالایی - که شرح آن خواهد آمد - به جامعه آماری مربوطه تعمیم دهد. واحد تحلیل در این تحقیق دانشجو (فرد) است هر چند تحلیل‌هایی نیز براساس گروه‌های آموزشی ارائه خواهد شد. که در موارد مذکور واحد تحلیل طبقات می‌باشد. آنجا که واحد تحلیل دانشجو باشد سطح تحلیل نیز خرد و آنجا که واحد تحلیل گروه‌های آموزشی باشد سطح تحلیل میانه خواهد بود. لیکن چون در آزمون فرضیات که قسمت عمده تحقیق ما است - واحد تحلیل دانشجو در نظر گرفته شده در مجموع واحد تحلیل در این تحقیق فرد است. و با توجه به نکته مذکور سطح تحقیق خرد منظور می‌شود زیرا بخش تبیینی این تحقیق در سطح خرد ارائه می‌گردد چون جامعه آماری ما مجموعه‌ای است که درباره رضایت از زندگی آنها هیچ تحقیقی صورت نپذیرفته نوع این تحقیق اکتشافی و از آنجا که قصد تبیین رضایت از زندگی دانشجویان را دارد، تبیینی است. نظر به اینکه علاوه بر اهداف علمی قصد دارد در چارچوب امکانات دانشگاه راهکارهایی برای ارتقاء رضایت از زندگی دانشجویان دانشگاه فردوسی مشهد ارائه دهد، تحقیق کاربردی محسوب می‌شود.

و با توجه به عنوان تحقیق که قصد مقایسه رضایت از زندگی بین دختران و پسران دانشجو را دارد. نوع تحقیق تطبیقی می‌باشد. در هر حال واحد مشاهده در این تحقیق فرد دانشجو منظور می‌گردد.

۳-۲: متغیرهای پژوهش

متغیر وابسته در پژوهش حاضر رضایت فعلی از زندگی دانشجویان یا رضایت مقطعی از زندگی دانشجویان است با توجه به توضیحاتی که در قسمت پیشینه تحقیق به ویژه مقاله (Mcintosh, Cameron N. ۲۰۰۱) ارائه شد - که ناظر

به تفکیک رضایت از زندگی در حال، گذشته و آینده است - محقق سعی نمود که معرف‌ها و گویه‌های آن نیز ناظر به رضایت فعلی دانشجو از زندگی باشد.

متغیرهای مستقل اصلی تحقیق عبارت هستند از: رضایت از دوستان، رضایت از دانشگاه، رضایت از خانواده، رضایت از آزادی‌های سیاسی - اجتماعی، رضایت مالی، رضایت از خود، وضعیت سلامت جسمانی، امید شغلی، مثبت‌نگری، موفقیت آموزشی، اطلاع قبلی راجع به رشته تحصیلی، احساس ناآرامی روانی، وضعیت اقتصادی رو به رشد خانواده، دینداری (بعد عاطفی)

متغیرهای کنترل و زمینه‌ای تحقیق عبارت هستند از جنس، گروه آموزشی، وضعیت استقرار (بومی - خوابگاهی)، وضعیت تاهل، وضعیت اشتغال و نوبت پذیرش (روزانه - شبانه)

۳-۳: تعریف متغیرهای پژوهش :

متغیر وابسته : رضایت از زندگی

تعریف مفهومی : احساس خرسندی کلی فرد از زندگی (Mcintosh.۲۰۰۱ :۳۷) به نقل از (Okun. ۱۹۸۷ : ۳۹۹)

- ۱- در مجموع به فعالیتهایی که در زندگی روزمره ام انجام می‌دهم علاقمندم .
- ۲- در مجموع می‌توان گفت این ایام بهترین سالهای زندگی من است.
- ۳- با خود می‌گویم که " ای کاش به دنیا نمی‌آمدم " .
- ۴- چیزهای زیادی است که دوست داشتم در زندگی ام داشته باشم اما ندارم .
- ۵- احساس می‌کنم که در زندگی ام رو به پیشرفت هستم .
- ۶- بارها احساس کرده ام که در مقابل مشکلات زندگی ام ناتوان هستم .
- ۷- در مجموع می‌توانم بگویم که من در طول زندگی ام به خیلی از آرزوهایم دست یافته ام .
- ۸- می‌توانم بگویم کارهایی که در حال حاضر انجام می‌دهم نتایج زیادی در بر دارد .

برای بررسی روایی معیار (criterion validity) متغیر وابسته سؤال ذیل پرسیده می‌شود :

اگر برای وضعیتی که حکایت از زندگی ایده آل و رضایت کامل دارد عدد بیست و برای حالتی که حکایت از دشوارترین حالات و ناکامیها است عدد صفر رادر نظر بگیریم - خواهشمند است با دقت بیشتری بفرمائید - میزان رضایت از زندگی شما در این ایام در کجا قرار می‌گیرد ؟

- ۰ □ ۱ □ ۲ □ ۳ □ ۴ □ ۵ □ ۶ □ ۷ □ ۸ □ ۹ □ ۱۰ □
 ۱۱ □ ۱۲ □ ۱۳ □ ۱۴ □ ۱۵ □ ۱۶ □ ۱۷ □ ۱۸ □ ۱۹ □ ۲۰ □

(شایان ذکر است که این طیف در مرحله پیش آزمون در فاصله بین صفر تا ده ارائه شد ولی در آن مرحله متوجه شدیم که چنانچه در بازه صفر تا بیست باشد پاسخگویان با دقت بیشتری به سوالات پاسخ می دهند).

رضایت از دوستان:

تعریف مفهومی - اسمی^{۲۶}: احساس خرسندی از میزان دوستان صمیمی و روابط متعهدانه و صمیمی دوستان با فرد

تعریف عملیاتی: تعداد دوستان صمیمی و میزان روابط صمیمی با آنها

- ۱- من دوستان و رفقای صمیمی زیادی دارم .
- ۲- از بودن در کنار دوستانم لذت می برم .
- ۳- اگر من نیاز به کمک داشته باشم ، نمی توانم روی کمک دوستانم حساب کنم .

رضایت از دانشگاه:

تعریف مفهومی - اسمی: احساس خرسندی از حضور در دانشگاه و فعالیتهای مربوط به آن

تعریف عملیاتی: میزان رضایت فرد از نظام آموزشی و احساس خرسندی او از فعالیت در دانشگاه

- ۱- احساس می کنم حضورم در کلاسهای دانشکده فایده چندانی برایم نداشته است.
- ۲- (ویژه دانشجویان خوابگاهی) در مجموع وضعیت خوابگاهها در حد قابل قبولی نیست.
- ۳- من از فعالیتهای خود در دانشگاه لذت می برم.
- ۴- از اینکه به دانشگاه آمده ام پشیمانم.

(شایان ذکر است که گویه «وضعیت فرهنگی دانشگاه در حد قابل قبولی است» در مرحله پیش آزمون حذف شد، و به جای آن گویه: «در مجموع وضعیت خوابگاهها در حد قابل قبولی نیست» ویژه دانشجویان خوابگاهی اضافه شد. که پس از اجرای نهایی پرسشنامه مجدداً آلفای آن بررسی شد که متأسفانه میزان آن تنزل یافت لذا گویه اضافه شده اخیر نیز حذف شد).

^{۲۶} تعریف اسمی، انواع گوناگونی دارد . که یک قسم آن با توجه به تعریف مفهومی یا نظری واژه است. این قسم گر چه همچون سایر اقسام تعریف اسمی جنبه قرار دادی دارد ولی صبغه نظری آن بیشتر است. (برای اطلاع بیشتر مراجعه شود به رفیع پور . ۱۳۷۴: ۱۴۴)

رضایت از خانواده:

تعریف مفهومی - اسمی: احساس خرسندی فرد از روابطش با اعضای خانواده خود

تعریف عملیاتی: احساس و ارزیابی فرد از نوع برخورد والدین با وی، ارتباط اعضای خانواده با یکدیگر،

احساس لذت از بودن با والدین.

۱- والدینم با من خوب رفتار می کنند.

۲- والدینم در کنار هم روابط خوبی دارند.

۳- خیلی وقتها این احساس را دارم که والدینم مرا درک نمی کنند.

۴- ای کاش در خانواده دیگری به دنیا آمده بودم.

ویژه متاهلین: از زندگی با همسر لذت می برم.

(شایان ذکر است که گویه شماره ۲ پس از مرحله پیش آزمون حذف شد)

رضایت از آزادیهای سیاسی - اجتماعی:

تعریف مفهومی - اسمی: میزان خرسندی فرد از میزان آزادیهای اجتماعی-سیاسی و حقوق بالفعل وی در جامعه

۱- نظام جمهوری اسلامی در تامین آزادیهای سیاسی و اجتماعی، عملکرد خوبی داشته است.

۲- نظام جمهوری اسلامی در تامین حقوق قانونی مردم عملکرد نامناسبی داشته است

۳- از اینکه در جامعه آزادی سیاسی کافی وجود ندارد، ناراضی هستم.

وضعیت سلامتی:

تعریف مفهومی - اسمی: وضعیت سلامتی فرد اعم از سلامت جسمی یا روحی

۱- احساس می کنم سالم و تندرست هستم و ناراحتی خاصی ندارم.

رضایت مالی:

تعریف مفهومی - اسمی: میزان خرسندی فرد از میزان پول و امکانات مالی خود

۱- در حال حاضر از لحاظ امکانات مالی و پولی وضعیت قابل قبولی دارم.

۲- در مجموع از وضعیت مالی خودم راضی نیستم.

رضایت از خود:

تعریف مفهومی - اسمی: احساس مثبت نسبت به خود.

تعریف عملیاتی: ارزیابی فرد از میزان محبوبیت، موفقیت و مطرح بودن وی در نظر دیگران و خود

۱- اکثر اطرافیانم مرا دوست دارند. (محبوبیت)

۳- در مقایسه با افراد هم سن و سال خودم فرد موفق هستم. (موفقیت)

۴- احساس می‌کنم که من فرد مطرحی در میان اطرافیانم نیستم. (مطرح بودن)

۵- من آدم خوبی هستم.

۶- از عملکرد خودم لذت می‌برم.

امید شغلی:

تعریف مفهومی - اسمی: انتظار فرد نسبت به دستیابی به شغلی مناسب پس از فارغ التحصیلی

تعریف عملیاتی: امکان دستیابی به شغلی با حقوق مکفی و متناسب با رشته تحصیلی و ابقاء در آن شغل

۱- نگران این هستم که پس از فارغ التحصیل شدن نتوانم شغلی متناسب با رشته تحصیلی ام پیدا کنم.

۲- نگران این هستم که پس از فارغ التحصیل شدن نتوانم شغلی با حقوق کافی پیدا کنم.

۳- نگران این هستم که اگر شغلی هم پیدا کنم مشخص نیست که تا چه زمانی در آن بتوانم باقی بمانم.

۴- مطمئن هستم که پس از اتمام دروس شغل خوبی به دست خواهم آورد

مثبت نگری:

تعریف مفهومی - اسمی: خوشبینی نسبت به رفتار دیگران و وقایع آینده

۱- خیلی از مردم جامعه فقط در فکر خودشان هستند و به جز خودشان به هیچ کس اهمیت نمی‌دهند.

۲- خیلی‌ها فقط از آن رو با تو دوست هستند که چیزی از تو می‌خواهند.

۳- هیچ کاری نمی‌توان کرد، هر چه می‌گذرد شرایط زندگی مردم خرابتر می‌شود.

۴- آینده روشن و امید بخش است.

موفقیت تحصیلی:

تعریف اسمی: تصور فرد از جایگاه تحصیلی خود در مجموعه همکلاسیهایش

به لحاظ وضعیت تحصیلی در بین همکلاسیهای خود در مجموع چه جایگاهی دارید؟

خیلی ضعیف تر ضعیفتر هم سطح متوسط کلاس قویتر خیلی قویتر

اطلاع قبلی راجع به رشته تحصیلی :

تعریف اسمی : میزان اطلاع فرد راجع به رشته پذیرفته شده قبل از ورود به دانشگاه

قبل از ورود به دانشگاه نسبت به رشته تحصیلی خود تا چه اندازه آگاهی داشتید ؟

- بسیار زیاد زیاد تا حدی کم بسیار کم

وضعیت اقتصادی خانواده: ۲۷

تعریف مفهومی - اسمی : جایگاه مالی خانواده پاسخگو در مقایسه با سایر پاسخگویان که بر اساس الگوی

مصرف سنجیده می شود .

تعریف عملیاتی : داشتن یا نداشتن اشیاء مصرفی مانند کامپیوتر، مبلمان و ...

دامنه تغییرات : حداقل ۱۴

سطح سنجش : فاصله ای

شیوه سنجش : تمام اشیاء به لحاظ رتبه هم سنگ فرض می شود و امتیاز مجموع آنها محاسبه می گردد ؛ هر

نوبت مسافرت تفریحی به خارج از کشور نیز یک امتیاز لحاظ می گردد .

کدام یک از وسایل زیر در منزل والدین شما موجود است ؟

- مبلمان اجاق گاز فردار کولر ویدئو یا سی دی فریزر تلویزیون رنگی
 جاروبرقی اتومبیل کامپیوتر ماشین لباسشوئی تلفن موبایل
 آیفون تصویری رادیو

آیا فردی از اعضای خانواده سفر تفریحی به خارج از کشور داشته است؟ خیر بلی

(در صورت مثبت بودن پاسخ) ← چند بار .....)

احساس نا آرامی روانی

تعریف اسمی : نگرانی یا فشار روانی ناشی از تجرد (ویژه دانشجویان مجرد)

۲۷- هر چند سؤالات مربوط به این متغیر در پرسشنامه آمده است؛ ولی در تحلیل نتایج از آنها استفاده نشد زیرا این روش برای سنجش متغیر « وضعیت اقتصادی خانواده» - با توجه به ویژگیهای جامعه آماری تحقیق - فاقد روایی (Validity) است. به عبارت دیگر اگر انجام این تحقیق در یک جامعه آماری با خاستگاه جغرافیایی مشخص و محدودی بود (مثلاً شهر مشهد) می شد از رتبه بندی محلات به همراه سؤالات فوق استفاده نمود. ولی در این تحقیق که برخی از دانشجویان ساکن شهرهای بزرگ (تهران، شیراز و ...)، برخی شهرستانها و برخی ساکن روستا بوده اند، با توجه به اینکه در هر کدام شیوه زندگی با دیگری متفاوت است، لذا به راحتی نمی توان وضعیت اقتصادی خانواده های دانشجویان را سنجید لذا نهایتاً از داده های این متغیر در پژوهش استفاده نشده است.

۱- خیلی مواقع نگرانم که شاید هرگز نتوانم ازدواج کنم .

۲- از اینکه ازدواج نکرده ام سخت تحت فشار هستم .

وضعیت اقتصادی رو به رشد خانواده

تعریف اسمی : میزان رشد تمکن مالی خانواده

وضعیت مالی خانواده تان در مقایسه با دو سال قبل چگونه است ؟

خیلی بهتر کمی بهتر مانند قبل کمی بدتر خیلی بدتر

دینداری (بعد عاطفی)

تعریف مفهومی - اسمی : احساس تقرب به خدا و لذت بردن از مناجات با او

تعریف عملیاتی : میزان و عمق احساس گفتگو با خدا در نماز به هنگام مناجات

۱- معمولاً چه مقدار از وقتتان را (غیر از هنگام نماز) به مناجات و گفتگو با خدا می پردازید ؟

۲- چه میزان در نماز احساس گفتگو با خدا به شما دست می دهد ؟

۳- نماز خواندن برای شما تا چه حد واقعا لذت بخش است ؟.

۳-۴: ابزار جمع آوری اطلاعات

ابزار جمع آوری اطلاعات پرسشنامه است. که سوالات مذکور عمدتاً در قالب طیف پنج گزینه‌ای لیکرت آورده شده است. البته قبل از تدوین پرسشنامه از بررسی‌های اکتشافی فراوانی نیز استفاده شد. مصاحبه‌های نسبتاً عمیق با حدود بیست دانشجوی پسر و دختر در رشته‌ها و مقاطع تحصیلی گوناگون انجام گرفت. با استفاده از این بررسی‌های اکتشافی و نیز مطالعات تئوریک، پرسشنامه اولیه طرح گردید و در مرحله پیش آزمون به تعداد ۷۵ مورد به آزمایش گذاشته شد. محقق در این مرحله سه هدف را دنبال می‌نمود. یکی اینکه با دقت در عکس‌العمل پاسخگویان سوالات گنگ یا دو پهلو و نیز سوالات حساسیت بر انگیز را شناسایی نماید و نحوه اجرای نهایی پرسشنامه را ارزیابی کند. دوم اینکه از طریق محاسبه آلفای کرونباخ، گویه‌هایی که دارای همبستگی پایینی با مجموعه‌گویه‌های یک متغیر هستند، را شناسایی و حذف نماید. و سوم اینکه با محاسبه انحراف معیار متغیر وابسته (رضایت از زندگی) زمینه را برای انتخاب حجم نمونه و نوع نمونه‌گیری فراهم آورد.

۳-۵ بررسی روایی^{۲۸} ابزار سنجش

منظور از روایی ابزار سنجش این است که گویه های مختلفی که برای سنجش یک متغیر طرح می شوند صرفاً آن متغیر و نه چه چیزی دیگر را بسنجد. روایی خود انواع مختلفی دارد. از بین اقسام مختلف روایی دو نوع آن مورد بررسی قرار می گیرد.

۳-۵-۱ بررسی روایی محتوایی^{۲۹} یا صوری^{۳۰} ابزار سنجش

منظور روایی محتوایی یا صوری «میزان توافق متخصصان یک امر در رابطه با یک شاخص یا معیار است». (ساروخانی، باقر، ۱۳۷۵: ۲۸۷) یعنی گویه های مختلفی که برای سنجش ارائه شده است ابعاد مختلف آن متغیر را در بر بگیرد. رویه متداول برای بررسی روایی محتوایی اجماع داوران یا متخصصان بر جامعیت گویه ها است. به این منظور از نظر اساتید محترم راهنما، مشاور و اعضای هیئت علمی گروه جامعه شناسی جهاد دانشگاهی مشهد استفاده شد.

۳-۵-۲ بررسی روایی معیار^{۳۱} ابزار سنجش

منظور از روایی معیار ابزار سنجش این است که چنانچه آن متغیر را با ابزار دیگری نیز مورد بررسی قرار دهیم نتایج بررسی متغیر مذکور با دو ابزار مختلف متشابه باشد. (اقتباس از: شورای پژوهشگران، ۱۳۸۰: ۲۹) به این منظور رضایت از زندگی را با دو روش مختلف سنجیدیم.^{۳۲} روش نخست با ارائه ۸ گویه که هر گویه سعی می نمود پاسخگو را در موقعیتی قرار دهد و میزان رضایت وی از زندگی را مورد سؤال قرار می دهد که در نهایت با ترکیب (compute) هشت گویه مذکور متغیر رضایت از زندگی ساخته شد. در روش دوم به جای استفاده از طیف متداول لیکرت از پاسخگو خواسته شده بود که اگر برای وضعیتی که حکایت از زندگی ایده آل و رضایت کامل دارد عدد بیست^{۳۳} و برای حالتی که حکایت از دشوارترین حالات و ناکامیها است عدد صفر را در نظر بگیریم میزان رضایت از زندگی خود را در این ایام بیان نماید

^{۲۸} - validity

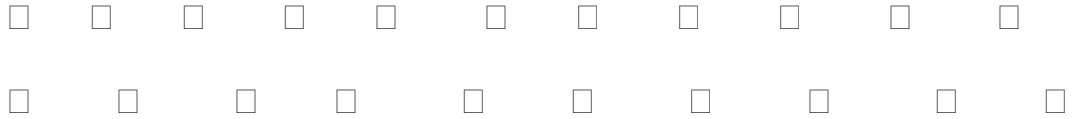
^{۲۹} - content validity

^{۳۰} - formal validity

^{۳۱} - criterion validity

البته شایسته است که این دو روش دو روش ماهیتاً متفاوت باشد مثلاً با تعداد ده تن از افراد مصاحبه بالینی عمیقی صورت گیرد و میزان رضایت از زندگی آنها مشخص شود و آنها را بر اساس میزان رضایت از زندگی رتبه بندی نماییم سپس پرسشنامه تحقیق نیز به آنان داده شود و نمره رضایت از زندگی آنها بر اساس پرسشنامه محاسبه گردد. آنگاه بررسی نماییم که میزان رضایت از زندگی افرادی که بر اساس مصاحبه های بالینی دارای رضایت از زندگی کم (یا زیاد) هستند آیا نمره آنان بر اساس پرسشنامه نیز همان است یا خیر؟ اگر در سنجش متغیر یا متغیرهای اصلی تحقیق بین دو روش متفاوت همبستگی خوبی وجود داشته باشد می گویند ابزار سنجش دارای روایی معیار مناسبی است. البته در آن تحقیق - با توجه به محدودیت زمانی آن - از این روش استفاده نشد و این متغیر با دو روش کمی مورد مقایسه قرار گرفت - در مرحله پیش آزمون از پاسخگو درخواست شده بود که میزان رضایت از زندگی خود را بین صفر تا ده مشخص نماید. در این مرحله مشاهده شد که پاسخگویان این تحقیق پاسخ این سؤال را در گستره صفر تا بیست با دقت بیشتری پاسخ می دهند.

در مقایسه همبستگی دو متغیر ارائه شده مشابهت مطلوبی مشاهده شد:

جدول شماره ۳-۱ بررسی روایی معیار متغیر وابسته

رضایت از زندگی بر اساس هشت گویه (متغیر وابسته) و رضایت از زندگی بر اساس نمره صفر تا بیست	
ضریب همبستگی اسپیرمن	(**) /
سطح معنا داری دو دامنه	/
تعداد پاسخگویان معتبر	

** Correlation is significant at the ۰.۰۱ level (۲-tailed).

آزمون کولموگروف اسمیرنوف نیز حکایت از غیر نرمال بودن هر دو متغیر دارد (پیوست جداول شماره ۱-۶ و ۳-۶) مقایسه نمودار هیستو گرام آن دو نیز حکایت از چولگی به راست هر دو متغیر دارد (پیوست نمودارهای شماره ۱-۶ و ۳-۶) که همه حکایت از مشابهت هر دو متغیر با هم دارد.

۳-۵-۳: بررسی روایی سازه ای متغیر وابسته

برای بررسی روایی سازه ای متغیر وابسته از تحلیل عاملی استفاده نمودیم. جدول ذیل به ارائه نتایج تحلیل عاملی متغیر وابسته پرداخته است:

جدول شماره ۳-۲: بررسی روایی سازه ای متغیر وابسته

عنوان گویه	همبستگی گویه با عامل اول	همبستگی گویه با عامل دوم
احساس می کنم که در زندگی ام رو به پیشرفت هستم.	.۸۱۳	
به فعالیتهایی که در زندگی روزمره ام انجام می دهم علاقمندم.	.۷۹۸	
کارهایی که در حال حاضر انجام می دهم نتایج زیادی در بردارد.	.۷۲۰	
در مجموع می توانم بگویم که من در طول زندگی ام به خیلی از آرزوهایم دست یافته ام.	.۵۶۷	
این ایام بهترین سالهای زندگی من است.	.۴۶۱	
ای کاش به دنیا نمی آمدم.		.۸۳۷
بارها احساس کرده ام که در مقابل مشکلات زندگی ام ناتوان هستم.		.۷۴۶
چیزهای زیادی است که دوست داشتم در زندگی ام داشته باشم اما ندارم.		.۷۱۶

نتایج از توزیع گویه ها (معرف ها) در ذیل دو عامل حکایت دارد. ارائه دو عامل برای متغیر مذکور با پیش بینی اولیه ما که مبتنی بر بسیط بودن متغیر است؛ ناسازگار است؛ میزان پایین درصد تبیین واریانس توسط دو عامل مذکور (جدول ۶-۱۰ قسمت پیوست) از سویی و همبستگی بالای آنها (جدول ۶-۱۱ قسمت پیوست) از سوی دیگر حکایت از ضعف بودن روایی سازه ای این متغیر (با توجه به آزمون تحلیل عاملی) دارد. که برای محقق قابل تامل است؛ اما چون بین سه گویه ایی که در ذیل عامل دوم قرار گرفته اند؛ ارتباط معنایی و منطقی به گونه ایی که بتوان عنوانی متمایز از عنوان متغیر برای آن نام نهاد؛ قابل تصور نیست، لذا نتایج مذکور روایی سازه ای متغیر ما را به طور جدی مختل نمی کند.

۳-۶ پایایی ابزار سنجش^{۳۴}

در این مرحله ما می خواهیم ببینیم گویه های مختلفی که یک سازه یا متغیر را تشکیل می دهند آیا با یکدیگر هم تغییری مناسبی دارند یا خیر؟ و اگر این هم تغییری مناسب نباشد با حذف کدام گویه یا گویه ها می توان به مجموعه ای از گویه های متناسب با هم دست یافت. تا به این وسیله مقیاس های^{۳۵} تحقیق را پدید آوریم.

با توجه به این که متغیر های این تحقیق غالباً در قالب طیف پنج گزینه ای لیکرت آورده شده است، برای بررسی پایایی ابزار سنجش از آلفای کرونباخ استفاده می نماییم. به این منظور در مرحله پیش آزمون ۷۷ نسخه از پرسشنامه ها توسط دانشجویان تکمیل شد و سپس با توجه به نتایج آلفای کرونباخ - که به تفصیل در ذیل آمده است - و دقت در عکس العمل پاسخگویان برای پیدا نمودن گویه های مبهم و حساسیت برانگیز پرسشنامه اصلاح و پرسشنامه نهایی تهیه شد.

جدول شماره ۳-۳ نتایج بررسی پایایی مقیاس متغیر وابسته (رضایت از زندگی)

۰/۷۳۶۹	۰/۵۰۵۰	به فعالیتهایی که در زندگی روزمره ام انجام می دهم علاقه مندم
۰/۷۳۳۸	۰/۴۹۹۰	این ایام بهترین سالهای زندگی من است
۰/۷۲۶۵	۰/۵۵۱۴	احساس می کنم که در زندگی ام رو به پیشرفت هستم
۰/۷۵۲۷	۰/۳۸۸۱	در مجموع می توانم بگویم که من در طول زندگی ام به خیلی از آرزوهایم دست یافته ام
۰/۷۴۷۸	۰/۴۲۰۵	کارهایی که در حال حاضر انجام می دهم نتایج زیادی در بردارد.
۰/۷۱۴۶	۰/۵۹۱۵	ای کاش به دنیا نمی آمدم
۰/۷۶۲۳	۰/۳۵۰۷	چیزهای زیادی است که دوست داشتم در زندگی ام داشته باشم اما ندارم
۰/۷۴۳۸	۰/۴۴۳۲	بارها احساس کرده ام که در مقابل مشکلات زندگی ام ناتوان هستم

تعداد گویه مقیاس : ۸   آلفای استاندارد = ۰/۷۶۹۶

جدول شماره ۳-۴ نتایج بررسی پایایی مقیاس متغیر رضایت از دوستان

۰/۵۴۷۳	۰/۶۶۴۳	دوستان و رفقای صمیمی زیادی دارم
۰/۶۷۹۹	۰/۵۷۱۲	از بودن در کنار دوستانم لذت می برم
۰/۷۴۱۵	۰/۵۱۱۴	اگر نیاز به کمک داشته باشم ، نمی توانم روی کمک دوستانم حساب کنم

تعداد گویه مقیاس : ۳   آلفای استاندارد = ۰/۷۵۲۴

جدول شماره ۳-۵ نتایج بررسی پایایی مقیاس متغیر رضایت از دانشگاه

۰/۵۷۲۳	۰/۱۸۴۳	وضعیت فرهنگی دانشگاه در حد قابل قبولی است
۰/۴۱۸۳	۰/۳۸۸۵	من از فعالیتهای خود در دانشگاه لذت می برم
۰/۴۵۱۳	۰/۳۵۴۵	احساس می کنم حضورم در کلاسهای دانشکده فایده چندانی برایم نداشته است
۰/۴۱۰۸	۰/۳۹۹۸	از اینکه به دانشگاه آمده ام پشیمانم

تعداد گویه مقیاس : ۴   آلفای استاندارد = ۰/۵۳۹۳

در مرحله پیش آزمون گویه «وضعیت فرهنگی دانشگاه در حد قابل قبولی است» حذف شد تا میزان آلفا به ۰/۵۷ برسد. در

ویرایش نهایی پرسشنامه گویه «در مجموع وضعیت خوابگاهها در حد قابل قبولی نیست»

(ویژه دانشجویان خوابگاهی) اضافه شد که پس از اجرای نهایی پرسشنامه مجدداً آلفای آن بررسی شد که متأسفانه

میزان آن تنزل یافت لذا گویه اضافه شده اخیر نیز حذف شد و نهایتاً آلفای مقیاس به ۰/۶۳ رسید.

جدول شماره ۳-۶ نتایج بررسی پایایی مقیاس متغیر رضایت از خانواده^{۳۶}

-۰/۱۱۸۶	۰/۱۱۹۲	والدینم با من خوب رفتار می کنند
۰/۷۷۴۲	-۰/۱۷۹۱	والدینم در کنار هم روابط خوبی دارند
-۰/۰۷۸۱	-۰/۰۳۴۴	خیلی وقتها این احساس را دارم که والدینم مرا درک نمی کنند
-۰/۰۳۲۶	-۰/۱۵۰۳	ای کاش در خانواده دیگری به دنیا آمده بودم

تعداد گویه مقیاس : ۴   آلفای استاندارد = ۰/۵۲۱۳

پس از حذف گویه «والدینم در کنار هم روابط خوبی دارند» میزان آلفای مقیاس به ۰/۷۷ ارتقاء می یابد شایان ذکر است مقیاس رضایت از خانواده علاوه بر گویه های ذکر شده دارای گویه «از زندگی با همسر لذت می برم» نیز می باشد که خاص افراد متأهل می باشد که در این قسمت ذکر نشده است.

جدول شماره ۳-۷ نتایج بررسی پایایی مقیاس متغیر رضایت از وضعیت اقتصادی

۰/۰۰	۰/۷۲۲۱	در حال حاضر از لحاظ امکانات مالی و پولی وضعیت قابل قبولی دارم
۰/۰۰	۰/۷۲۲۱	در مجموع از وضعیت مالی خودم راضی نیستم

تعداد گویه مقیاس : ۲   آلفای استاندارد = ۰/۸۳۸۶

جدول شماره ۳-۸ نتایج بررسی پایایی مقیاس متغیر رضایت از خود

۰/۶۳۵۱	۰/۴۹۴۲	اکثر اطرافیانم مرا دوست دارند
۰/۶۳۶۸	۰/۴۶۶۰	در مقایسه با افراد هم سن و سال خودم فرد موفقی هستم
۰/۷۱۸۳	۰/۲۵۹۵	من آدم خوبی هستم
۰/۵۴۲۹	۰/۶۷۱۴	از عملکرد خودم لذت می برم
۰/۶۶۸۲	۰/۴۱۲۳	احساس می کنم که من فرد مطرحی در میان اطرافیانم نیستم

تعداد گویه مقیاس : ۵   آلفای استاندارد = ۰/۷۰۱۵

چنانچه برای رضایت از خود دو بعد در نظر بگیریم ، بعد اول ارزیابی خود از نظر دیگران (گویه های اول ، دوم و پنجم) و بعد دوم ارزیابی خود از خود (گویه های سوم و چهارم) در این صورت آلفای بعد اول ۰/۶۴ و آلفای بعد دوم ۰/۶۱ می شود آلفای کل این بعد نیز همچنانکه ملاحظه می گردد ۰/۷۰ است.

جدول شماره ۳- ۹ نتایج بررسی پایایی مقیاس متغیر رضایت از آزادیهای سیاسی - اجتماعی

۰/۶۳۸۰	۰/۴۷۷۷	نظام جمهوری اسلامی در تامین آزادیهای سیاسی و اجتماعی، عملکرد خوبی داشته است
۰/۵۴۲۱	۰/۵۵۳۷	نظام جمهوری اسلامی در تامین حقوق قانونی مردم عملکرد نامناسبی داشته است
۰/۶۱۱۷۳	۰/۴۹۹۶	از اینکه در جامعه آزادی کافی وجود ندارد، ناراضی هستم

تعداد گویه مقیاس : ۳   آلفای استاندارد = ۰/۶۹۴۹

در مرحله پیش آزمون مشخص شد که گویه آخر اندکی مبهم است. یعنی پاسخگویان می پرسند «چه نوع آزادی» لذا در ویرایش نهایی پرسشنامه بجای واژه آزادی؛ «آزادی سیاسی» جایگزین شد. پس از اجرای نهایی پرسشنامه میزان آلفای استاندارد شده مقیاس به ۰/۷۴ ارتقاء یافت.

جدول شماره ۳- ۱۰ نتایج بررسی پایایی مقیاس متغیر رضایت از امنیت شغلی

۰/۸۹۵۶	۰/۸۳۰۴	نگران این هستم که پس از فارغ التحصیل شدن نتوانم شغلی متناسب با رشته تحصیلی ام پیدا کنم .
۰/۸۷۷۹	۰/۸۸۰۰	نگران این هستم که پس از فارغ التحصیل شدن نتوانم شغلی با حقوق کافی پیدا کنم.
۰/۹۳۶۰	۰/۷۲۱۴	نگران این هستم که اگر شغلی هم پیدا کنم مشخص نیست که تا چه زمانی در آن بتوانم باقی بمانم .
۰/۸۸۵۸	۰/۸۷۳۷	مطمئن هستم که پس از اتمام دروس شغل خوبی به دست خواهم آورد

تعداد گویه مقیاس : ۴   آلفای استاندارد = ۰/۹۲۶۰

شایان ذکر است که فقط افرادی که فاقد شغل هستند در نظر گرفته شدند.

جدول شماره ۳- ۱۱ نتایج بررسی پایایی مقیاس متغیر مثبت نگری

۰/۶۸۷۸	۰/۴۷۹۶	آینده روشن و امید بخش است
۰/۶۵۸۸	۰/۵۵۹۹	خیلی از مردم جامعه فقط در فکر خودشان هستند و به جز خودشان به هیچ کس اهمیت نمی دهند.
۰/۶۵۰۸	۰/۵۴۲۵	خیلی ها فقط از آن رو با تو دوست هستند که چیزی از تو می خواهند
۰/۶۶۸۴	۰/۵۲۲۵	هیچ کاری نمیتوان کرد، هر چه می گذرد شرایط زندگی مردم خرابتر می شود

تعداد گویه مقیاس : ۴ آلفای استاندارد = ۰/۷۳۷۰.

جدول شماره ۳-۱۲ نتایج بررسی پایایی مقیاس متغیر امنیت روانی

۰/۰۰	۰/۴۴۱۳	خیلی مواقع نگرانم که شاید هرگز نتوانم ازدواج کنم
۰/۰۰	۰/۴۴۱۳	از اینکه ازدواج نکرده ام سخت تحت فشار هستم

تعداد گویه مقیاس : ۲ آلفای استاندارد = ۰/۶۱۲۴.
شایان ذکر است که صرفاً افراد مجرد در نظر گرفته شد.

جدول شماره ۳-۱۳ نتایج بررسی پایایی مقیاس متغیر دینداری (بعد عاطفی)

۰/۷۰۱۵	۰/۴۲۰۰	میزان مناجات و گفتگو با خدا (غیر از هنگام نماز)
۰/۵۲۱۵	۰/۵۶۶۵	میزان احساس گفتگو با خدا هنگام نماز
۰/۵۵۰۲	۰/۵۵۰۲	میزان لذت بردن از نماز

تعداد گویه مقیاس : ۳ آلفای استاندارد = ۰/۶۹۲۳.

۳-۷: جامعه آماری

جامعه آماری دانشجویان دانشگاه فردوسی مشهد می‌باشند. شایان ذکر است که دانشگاه فردوسی مشتمل بر دوازده دانشکده می‌باشد که ده مورد آن در شهر مشهد و دو دانشکده در خارج از شهر مشهد می‌باشد که عبارتند از: آموزشکده کشاورزی در شیروان (با ۲۰۲ دانشجو) و دانشکده هنر در نیشابور (با ۲۲۲ دانشجو) همچنان که در طرح ابتدایی تحقیق آورده شد در این تحقیق جامعه آماری ده دانشکده موجود در مشهد است و دو دانشکده اخیر - که البته از همه دانشکده های دیگر کم دانشجویتر است - با توجه به قلت وقت و بودجه صرف نظر می شود. تعداد کل دانشجویان دانشگاه فردوسی در سال تحصیلی ۱۳۸۳-۱۳۸۴، شانزده هزار و هشتصد و بیست و پنج نفر است که با کسر دو دانشکده اخیر در مجموع شانزده هزار و چهارصد و یک نفر می‌باشند.

۳-۸: تعیین حجم نمونه:

حجم نمونه در این تحقیق براساس نمونه‌گیری طبقه‌ای محاسبه گردیده است. از نمونه‌گیری طبقه‌ای هنگامی استفاده می‌شود که واریانس بین طبقات زیاد ولی در داخل طبقه کم باشد. برای اینکه نمونه انتخاب شده از همه واحدهای جامعه تعدادی متناسب را شامل باشد در داخل هر طبقه نمونه‌گیری مستقل انجام می‌شود از جمله امتیازات نمونه‌گیری طبقه‌ای این است که به علت کم بودن واریانس درون طبقات، دقت نمونه‌گیری بیشتر می‌گردد. (منصورفر، ۱۳۷۴: ۳۲۰) (نمونه‌گیری طبقه‌ای خود دو قسم دارد: نمونه‌گیری طبقه‌ای با انتساب متناسب و نمونه‌گیری طبقه‌ای با انتساب اپتیموم.

به نظر می‌رسد نمونه‌گیری طبقه‌ای با انتساب اپتیموم مناسبترین روش نمونه‌گیری باشد زیرا علاوه بر اینکه حجم هر طبقه متناسب با حجم معادل آن در جامعه آماری است - یعنی از میزان فراوانی تأثیر می‌پذیرد؛ از میزان همگنی یا ناهمگنی موجود در طبقه نیز تأثیر می‌پذیرد. این همگنی یا ناهمگنی در انحراف معیار نمودار می‌گردد و چون انحراف معیار هر طبقه در نمونه‌گیری جداگانه اندازه گرفته می‌شود بنابراین هر طبقه که دارای انحراف بیشتری باشد - با فرض ثابت بودن سایر عوامل - دارای حجم نمونه بیشتری می‌شود و متقابلاً طبقاتی که دارای انحراف معیار کمتری هستند دارای حجم نمونه کمتری می‌گردند. و این کاملاً با منطق نمونه‌گیری سازگار است.

با توجه به موضوع پایان نامه که بررسی تطبیقی رضایت از زندگی دانشجویان دختر و پسر است در ابتدا به نظر می‌رسید چنانچه طبقات نمونه‌گیری بر مبنای جنس باشد روش مناسبی است؛ همچنانکه ذکر شد استفاده از نمونه‌گیری طبقه‌ای زمانی مناسب است که انحراف معیار درون طبقات کم و بین طبقات زیاد باشد به تعبیری دیگر بین دو طبقه - نسبت به موضوع مورد مطالعه - تفاوت قابل ملاحظه‌ای وجود داشته باشد. اما در مطالعه پیشینه تحقیق هیچ اجماعی بر رابطه‌ی بین جنس و رضایت از زندگی وجود نداشت: به تعبیری دیگر بین مردان و زنان (به مثابه دو طبقه) تفاوت قابل ملاحظه‌ای در رضایت از زندگی وجود ندارد. نتایج پیش‌آزمون نیز موید آن بود.

جدول ۳-۱۴ نتایج مقایسه رضایت از زندگی در بین دانشجویان پسر و دختر بر اساس نتایج پیش‌آزمون

رضایت از زندگی						
جنس		فراوانی	میانگین	میانه	انحراف معیار	
		مرد	۳۷	۳/۴۲	۳/۵۰	۰/۷۹
		زن	۴۰	۳/۵۱	۳/۶۷	۰/۷۵

سپس حدس زده شد که اگر طبقات مذکور دانشجویان بومی مشهد و دانشجویان خوابگاهی باشد؛ می‌توان طبقات مذکور را بر مبنای آنها بنا نمود. نتایج پیش‌آزمون که بر روی تعداد قابل ملاحظه‌ای دانشجویان انجام پذیرفت حکایت از آن داشت که نحوه استقرار دانشجویان نیز مبنای مناسبی برای طبقه‌بندی نیست زیرا رضایت از زندگی این دو طبقه نزدیک و اختلاف واریانس در بین طبقات اندک است.

جدول ۳-۱۵ نتایج مقایسه رضایت از زندگی در بین دانشجویان ساکن خوابگاه و بومی بر اساس نتایج پیش‌آزمون

رضایت از زندگی				
انحراف معیار	میانگین	میانگین	فراوانی	
۰/۶۸	۳/۵۰	۳/۴۵	۳۱	بومی
۰/۷۸	۳/۶۷	۳/۴۷	۳۸	ساکن خوابگاه

سپس بنظر رسید که چنانچه طبقات مذکور عبارت باشند از طبقه رشته‌های علوم انسانی، طبقه رشته‌های علوم بنیادی و طبقه رشته‌های مهندسی و دامپزشکی، دسته‌بندی مناسبی است. زیرا بهتر می‌توان براساس آن به تحلیل رضایت از زندگی در بین طبقات مذکور پرداخت.^{۳۷}

« فرمول تعیین حجم نمونه از طریق نمونه‌گیری طبقه‌ای از نوع انتساب ایتیموم عبارت است از:

$$n = \frac{(\sum W_h S_h)^2}{v + (\frac{1}{N} \times \sum W_h S_h^2)}$$

که در آن:

$$W_h = \frac{N_h}{N} \quad \text{نسبت حجم هر طبقه بر کل جمعیت}$$

$$S_h = \text{انحراف معیار متغیر مورد نظر در درون طبقه}$$

$$V = \text{واریانس مطلوب در مورد متغیر مورد نظر است که از طریق } V = \frac{d^2}{t^2} \text{ به دست می‌آید.} \text{ (حیدری چروده،}$$

مجید. ۱۳۷۶: ۲۷ به نقل از کوکران)

^{۳۷} - با توجه به اینکه در اندازه‌گیری انحراف معیار هر طبقه حجم نمونه مربوط به آن طبقه موثر است شایسته است که در مرحله پیش‌آزمون حجم طبقات مساوی باشد تا انحراف معیار آنها قابل مقایسه باشد؛ اما از آنجا که در مرحله پیش‌آزمون مبنای انتخاب حجم نمونه جنس بود (به اقتضای عنوان تحقیق) به فراوانی افراد در رشته‌های گوناگون هر طبقه توجه نشد و لذا استفاده از نمونه‌گیری طبقه‌ای متناسب برای این تحقیق دقیق‌تر بود لیکن گردآوری اطلاعات آغاز شده بود با توجه به ضیق زمان تغییری در نوع نمونه‌گیری داده نشد.

$e = d$ = خطای نمونه گیری یا کرانه خطا

جدول ذیل مقادیر مربوط به اجزای فرمول نمونه گیری در طبقات جامعه آماری است .

جدول ۳-۱۶ عناصر اصلی نمونه گیری تحقیق (طبقه ای اپتیوموم)

طبقات جامعه آماری	حجم هر طبقه (N_h)	W_h	برآورد انحراف معیار (S_h)	$W_h S_h$	$W_h S_h^2$
دسته علوم انسانی و تربیت بدنی*	۸۵۹۶	۰/۵۲۴	۰/۸۱۸	۰/۴۲۸	۰/۳۵۰
دسته علوم پایه و ریاضی **	۳۳۲۹	۰/۲۰۲	۰/۹۱۲	۰/۱۸۴	۰/۱۶۸
دسته فنی مهندسی - دامپزشکی***	۴۴۷۶	۰/۲۷۲	۰/۵۵۰	۰/۱۴۹	۰/۰۸۲
مجموع	$\sum N_h = ۱۶۴۰۱$	$\sum W_h = ۱$		$\sum W_h S_h = ۰/۷۶۱$	$\sum W_h S_h^2 = ۰/۶$

* دسته علوم انسانی و تربیت بدنی شامل دانشکده های ادبیات ، علوم تربیتی ، علوم اقتصادی و اداری ، الهیات ، تربیت بدنی و علوم ورزشی است.

** دسته علوم پایه و ریاضی شامل دانشکده های علوم پایه و علوم ریاضی است.

*** دسته فنی مهندسی - دامپزشکی شامل دانشکده های فنی مهندسی، کشاورزی و دامپزشکی است.

در فرمول نمونه گیری v واریانس مطلوب است که خود از دو جز d و t تشکیل یافته است. t مبین سطح اطمینان است و چنانچه $t=۱/۹۶$ باشد سطح اطمینان به ۹۵ درصد می رسد که سطح اطمینان مطلوبی است. و d خطای نمونه گیری است که مبین دقت احتمالی است. به منظور پایین بردن خطای نمونه گیری $d=۰/۰۷$ در نظر می گیریم که مقدار مناسبی است.^{۳۸}

$$v = \frac{d^2}{t^2} = \frac{.0049}{3/84} = .00127$$

۳۸- زیرا با این حساب می توان گفت یافته های این تحقیق با اطمینان ۹۵ درصد و با کرانه خطای $\pm .07$ قابل تعمیم به کل جامعه آماری است. به عبارت دیگر $\bar{x} - .07 \leq \mu \leq \bar{x} + .07$

براساس فرمول نمونه گیری که از نوع طبقه ای ایتیموم است حجم نمونه ۴۴۵ نفر خواهد شد.

$$n = \frac{(.761)^2}{.00127 + \left(\frac{1}{16401} \times .6\right)} = 445$$

با توجه به این که برخی پرسشنامه ها احتمالا ناقص یا غیر قابل استفاده باشد اگر حجم نمونه را ۴۵۰ در نظر بگیریم دقیقت است.

حال بر اساس فرمول $n_h = n \frac{W_h S_h}{\sum W_h S_h}$ حجم نمونه برای هر طبقه محاسبه می شود:

$$n_1 = 450 \frac{.428}{.761} = 253$$

علوم انسانی و تربیت بدنی

$$n_2 = 450 \frac{.184}{.761} = 108.8 \cong 109$$

علوم پایه و ریاضی

$$n_3 = 450 \frac{.149}{.761} = 88.1 \cong 88$$

فنی مهندسی و دامپزشکی

اینک در هر طبقه متناسب با جمعیت هر دانشکده و نسبت جنسی در آن دانشکده حجم نمونه مخصوص آن دانشکده را تعیین می نماییم.

جدول ۳-۱۶ توزیع جامعه آماری و نمونه آماری بر اساس طبقات تحقیق و به تفکیک جنس

سهم طبقه	سهم نمونه		تعداد دانشجو		نام دانشکده	طبقه نمونه گیری
	زن	مرد	زن	مرد		
	۳۷	۱۳	۱۲۴۹	۴۴۴	الهیات	علوم انسانی و تربیت بدنی
	۶۹	۲۵	۲۳۵۸	۸۳۳	ادبیات و علوم انسانی	
	۳۱	۲۲	۱۰۷۲	۷۳۵	علوم ادبی و اقتصادی	
	۳۹	۸	۱۳۳۲	۲۷۴	علوم تربیتی و روانشناسی	
	۴	۵	۱۲۲	۱۷۵	تربیت بدنی و علوم ورزشی	
	۴۷	۲۰	۱۴۲۷	۶۲۴	علوم پایه	علوم پایه و ریاضی
	۲۸	۱۴	۸۴۸	۴۳۰	علوم ریاضی	
۸۸	۱۴	۴۰	۷۱۸	۲۰۲۶	فنی - مهندسی	مهندسی - دامپزشکی
	۱۶	۱۲	۸۱۰	۶۲۳	کشاورزی	
	۳	۳	۱۳۶	۱۶۱	دامپزشکی	
۴۵۰	۲۸۸	۱۶۲	۱۰۰۷۲	۶۳۲۵		کل

۳-۹ شیوه انتخاب اعضای نمونه: بعد از مشخص شدن سهم نمونه مربوط به هر دانشکده، متناسب با نسبت جنسی سهم پسران و دختران در آن دانشکده مشخص می شد. و به تعداد پسران و دختران به تفکیک پرسشنامه در میان دانشجویان توزیع می شد. در این مرحله حتی المقدور سعی می شد که به سنوات تحصیلی دانشجویان، رشته تحصیلی و وضعیت سکونت (بومی - خوابگاهی) نیز توجه گردد. یعنی دانشجویان در ترم های مختلف و رشته های مختلف باشند نیز از افراد بومی و خوابگاهی بطور متناسب استفاده شود.

بدیهی است از چشم انداز صرفا آماری، این شیوه انتخاب اعضای نمونه اشکال دارد؛ رویکرد صرفا آماری توصیه می کند که باید فهرست کل دختران یا پسران دانشکده را فراهم آورد و آنگاه به روش سیستماتیک دانشجویان را انتخاب کرد و دانشجویان مشخص شده را برگزید و صرفا پرسشنامه را در اختیار آنان قرار داد. اما این روش علاوه بر حساسیت هایی که در دانشجویی برگزیده ایجاد می نماید^{۳۹} اجرای آن را بسیار طولانی و هزینه بر می نماید. دانشجویان قوطی رب نیستند که به راحتی و به سرعت بتوان با شماره سریال نمونه مورد نظر را برگزید.

۳-۱۰ روشهای آماری تجزیه و تحلیل اطلاعات:

این پژوهش در بخش توصیفی از جداول دو بعدی و آماره های میانه و انحراف معیار استفاده می نماید. در راستای مقایسه بهتر گویه ها از شاخص میانه استفاده می کنیم علت استفاده از میانه - و نه میانگین - این است که در توصیف متغیر هایی که دارای چولگی هستند میانه بهتر می تواند داده ها را توصیف نماید؛ زیرا میانه تحت تاثیر اعداد انتهایی قرار نمی گیرد و واقع نمایی بیشتری دارد (چانسی امور هاوس و دیگران . ۱۳۷۱: ۸۴) در بخش تحلیلی نیز متناسب با سطوح سنجش متغیرها از آزمونهای مربوط به آنان استفاده می گردد.

متغیر اصلی این تحقیق رضایت از زندگی است که دارای توزیعی غیر نرمال است اما چون دارای گستره ای نسبتا وسیع است یعنی با ادغام هشت گویه ساخته شده و در بازه [۴۰-۵] می باشد. نیز با توجه به اینکه حجم نمونه زیاد است $n=450$ و میزان چولگی آن نیز کم است (نمودار شماره ۴-۲) و دارای زیر مجموعه ای نرمال است (جدول شماره ۶-۴ در قسمت پیوست) با تسامح قابلیت استفاده از آزمونهای پارامتریک و تحلیل رگرسیون را دارد؛ لیکن در آزمون فرضیات

^{۳۹} - محقق در مرحله پیش آزمون مشاهده کرد که در مورد چند سؤال، پرسشنامه هایی که به طور مصاحبه ای تکمیل می گردد با پرسشنامه هایی که به طور خود اجرا تکمیل می گردد تفاوت دارد. مثلا پاسخگویی که با آنان مصاحبه می شد در پاسخ به گویه « من آدم خوبی هستم » غالبا گزینه « بینابین » را علامت می زند شاید چون تعریف از خود را مناسب نمی دانستند؛ یا مناسب می دیدند که متواضعانه پاسخ بدهند؛ ولی در پرسشنامه هایی که به صورت خود اجرا تکمیل می شد، افراد گزینه های دیگر را نیز علامت می زدند. به علاوه چون در پرسشنامه درباره رضایت از آزادیهای سیاسی - اجتماعی سؤال شده بود، در پاسخگویی حساسیتهایی مشاهده می شد.

برای اطمینان بیشتر از آزمونهای غیر پارامتریک نیز استفاده خواهد شد. در پایان از تحلیل رگرسیون و تحلیل مسیر نیز در راستای غنی تر شدن کار استفاده خواهیم نمود.